

PRZEGŁĄD BIBLIOGRAFICZNY

Dodatek do „Pamiętnika Literackiego”
(2025, z. 3)

Opracowali:
Aleksandra Oszczęda i Paweł Kaczyński

- 110 lat *Anne of Green Gables* Lucy Maud Montgomery w Polsce. Recepcja, przekłady, nowe odczytania i perspektywy badawcze, pod red. A. Kwiatkowskiej, E. Rajewskiej i A. Wieczorkiewicz, Poznań Wyd. UAM 2024, 418 s. + 22 s. tabl., fot., il.
- Antoszek Ewa, Łuczak Ewa Barbara, Maszewska Jadwiga, Niewiadomska-Flis Urszula, Zygadło Grażyna, Chicanas. Pisarki pochodzenia meksykańskiego, Warszawa Wyd. UW 2025, 176 s., seria „Mistrzowie Literatury Amerykańskiej”.
- Åsbrink Elisabeth, Moja wielka, piękna nienawiść. Biografia Victorii Benedictsson, przeł. z jęz. szwedzkiego E. Fabisiak, Warszawa „Wielka Litera” 2025, 558 s., 16 s. tabl., facs., fot.
- Bajda Justyna, „Poeci – to są słów malarze...” Typy relacji między słowem a obrazem w książkach poetyckich okresu Młodej Polski, wyd. 2, Wrocław Wyd. UW 2024, 476 s., facs., fot., il.
- Boniecki Edward, Sen o błękitnym kwiecie i inne szkice, Warszawa „Neriton” / IBL PAN 2025, 230 s., facs., il.
- Brogowska Bogumiła, W labiryntach zależności i przemocy. Gabriela Zapolska i jej bohaterki, Siedlce Wyd. Nauk. IKRiBL 2024, 384 s.
- Bujnicki Tadeusz, Dwie perspektywy *Potopu* Sienkiewicza – historia i współczesność, Białystok Wyd. „Prymat” Mariusz Śliwowski 2024, 90 s., fot., il., Seria „Naukowo-Literacka »Prelekcje Mistrzów« Wydziału Filologicznego Uniwersytetu w Białymstoku”, prelekcja 37.
- Chojnacki Paweł, Londyn żywy. Niezłomni emigranci strzelający z piór. Portrety malarskie i literackie, Kraków IPN 2024, 120 s., fot., il.
- Czubaszek Maria, Nienachalna z urody, Warszawa Prószyński i S-ka 2025, 272 s., fot.
- Czyżak Agnieszka, Przymuszała Beata, Rydz Agnieszka, Ekspresje buntu. O wyznaniach poetek, Poznań Wyd. UAM 2025, 232 s.
Tom zawiera rozdziały poświęcone twórczości Justyny Bargielskiej, Haliny Poświatowskiej i Anny Świrszczyńskiej.
- Ćwikliński Krzysztof, Cztery szkice emigracyjne, Siedlce Uniwersytet w Siedlcach 2025, 200 s.
- Dąbrowska Maria, Kowalska Anna, Listy. T. 1: 1940–1945, red. nauk. i wstęp do całości edycji E. Głębicka, wstęp do tomu S. Chwedorchuk, Warszawa Wyd. IBL PAN 2024, 698 s.
- Derlatka Piotr, Agnieszka Osiecka. Między wierszami, Kraków „Emocje Plus Minus” 2025, 392 s., fot.
- Długosz Jan, Korespondencja, wyd. i przeł. na jęz. polski M. Koczerska i T. Plóciennik przy współpr. H. Rajfury i P. Węcowskiego, Warszawa PTH / Wyd. UW 2024, XLVIII + 432 s., facs., seria „Folia Jagellonica. Fontes”, 25.
- Dunin-Wąsowicz Paweł, Powiślański przewodnik literacki, Warszawa Fundacja „Hereditas” 2024, 146 s., il., plan.

- Feder Rachel, *Mit Darcy'ego. Jane Austen, literaccy amanci i potwory, które nauczyły nas kochać*, przeł. A. Paszkowska, Warszawa Wyd. „Krytyki Politycznej” 2025, 272 s.
- Fiedeń-Kulak Anna, *Emigracja, tożsamość, pamięć. Życie i twórczość literacka Anny Frajlich, Rzeszów Stowarzyszenie Literacko-Artystyczne „Fraza” / „Bonus Liber”* 2025, 496 s.
- Fiut Aleksander, *Moi poeci*, Kraków Wydawnictwo Literackie 2025, 240 s., fot.
- Frajlich Anna, Żurek Sławomir J., „Szkłany sufit języka”. Trzynastce rozmów, red. E. M. Żurek, Kraków-Budapeszt-Syrakuzy Wyd. „Austeria” 2025, 404 s., 30 s. tabl., fot.
- Franczak Jerzy, *Zemsta wyobraźni*, Warszawa PIW 2025, 416 s.
- Fraszewska Maria Jolanta, *Dzieje się wciąż. Kultura płonąca językiem. Refleksje zagajane eseistycznie*, Gdańsk Fundacja „Światło Literatury” 2025, 204 s., fot.
- Furman Urszula, *Podróże z Norwidem. Żar słowa i treści rozsądek, koncepcja, wybór tekstów i komentarze U. Furman, rysunki, grafiki i akwarele autorstwa Cypriana Norwida*, Warszawa Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego 2024, 270 s., il.
- Geniusz Łarysa, *Ptaki bez gniazd. Wspomnienia*, przeł. z jęz. białoruskiego Cz. Seniuch, wyd. 2 uzup., Białystok Centrum Kultury Białoruskiej / Fundacja „Kamunikat.org” 2025, 332 s., facs., fot.
- Grewling Roman, Krzyżanowska-Hajdukiewicz Anna, *Witkacy w Chodzieży... czyli Kapelusze bananowy za 2,50*, wyd. 2, Piła Oficyna „Draco-Art” Renata Drozd 2025, 116 s., fot., il.
- Gromek-Ilłg Joanna, *Powrót pogubionych rzeczy. Fotoopowieść o Wisławie Szymborskiej*, Kraków Wyd. „Znak” 2025, 240 s., facs., fot., il.
- Heck Dorota, *Aposjopea. Retoryka milczenia, czyli Kwestia wyboru najnowszej literatury polskiej (z historią w tle)*, wyd. 2, popr. i uzup., Lublin „Polihymnia” 2025, 190 s., fot., il.
- Janion Maria, *Wobec zła*, wyd. 2, popr. i wzbogacone o esej *Polska w Europie*, który zastąpił tekst *Cień i róża Ukrainy*, Warszawa Wyd. „Krytyki Politycznej” 2025, 240 s., seria „Kanon Janion”.
- „Jedynie prawda jest ciekawa...” Józef Mackiewicz i jego dziedzictwo. Studia i szkice, pod red. M. Ptasieńskiej, Warszawa IPN 2024, 302 s.
W tomie m.in.: W. Bolecki: Wybrane problemy twórczości Józefa Mackiewicza; Idea krajowa Józefa Mackiewicza; D. Jastrzębska-Golonka, Językowy obraz zbrodni katyńskiej w sprawozdaniach Józefa Mackiewicza oraz innych uczestników pierwszej ekshumacji grobów oficerów polskich z Kozielska; M. Misiak, Józefa Mackiewicza anatomia zbrodni. Spojrzenie lingwistyczne; A. Fitas, Zrozumieć pejzaż, czyli klucz do (geo)poetyki twórczości Józefa Mackiewicza; M. Urbanowski, Józef Mackiewicz jako krytyk literacki; R. Habielski, „Nie wolno głośno mówić”? O ograniczaniu wolności wypowiedzi Józefa Mackiewicza; M. A. Supruniuk, Antykomunista w drugim obiegu, czyli dlaczego Józef Mackiewicz nie pisał do podziemnej prasy w Polsce; M. Ptasieńska, O epistolografii Józefa Mackiewicza – „bo tylko szczere wypowiedzi mają jakąś wartość”.

- „Jestem tu obcy i obcy chcę pozostać...” Szkice o Hansie Lipińskim-Gottersdorfie (1920–1991), red. R. Biskup, Wrocław „Quaestio” 2024, 330 s., fot., il.
- W tomie m.in.: J. Szlachta-Ignatowicz, Hans Lipiński-Gottersdorf – kolekcjoner doświadczeń; D. Pietrek, „Kłątwa potężnego Pana HB...” O relacjach między Hansem Lipińskim-Gottersdorfem a Horstem Bienkiem; A. Gajdis, Wobec wszechmocy żywiołów. Morskie opowieści Hansa Lipińskiego-Gottersdorfa w kontekście dyskursu akwaticznego; K. Polechoński: Kresowa epopeja przemysłowa „Kochanek Wielkiej Niedźwiedzicy” Sergiusza Piaseckiego w oczach dwóch niemieckich pisarzy „kresowych”: Hansa Lipińskiego-Gottersdorfa i Siegfrieda Lenza. Przyczynek do recepcji literatury polskiej w Niemczech; Polska recepcja Hansa Lipińskiego-Gottersdorfa; M. Walkowiak, Mit Prus u Hansa Lipińskiego-Gottersdorfa i Ernesta von Salomona. Dwaj późni Prusacy w realiach RFN; W. Brylla, O przestrzeni w powieści „Die Prosna-Preußen” Hansa Lipińskiego-Gottersdorfa; R. Biskup, „Pana książkę wyrzucił Pan naszej małej ojczyźnie złą przysługę”. Powieść „Die Prosna-Preußen” Hansa Lipińskiego-Gottersdorfa w świetle krytyki; J. Pacholski, Pruski dowcip? Czy to jakiś żart?! Albo kilka słów o książce „Der Witz der Preußen” Hansa Lipińskiego-Gottersdorfa; P. Przybyła, „Wspólna polsko-niemiecka opowieść”? Góra św. Anny w transnarodowym paradygmacie narracyjnym; Z. Włodarczyk, Po dwóch stronach rzeki. Refleksje na temat sąsiedztwa nad górną Prosną (XIV–XIX w.); W. Żak, Kraina dzieciństwa Hansa Lipińskiego-Gottersdorfa – obraz wsi górnośląskiej w powieści „Die Prosna-Preußen”.
- Kostkiewiczowa Teresa, Wokół oświecenia. Studia i szkice, Warszawa Wyd. IBL PAN / Stowarzyszenie „Pro Cultura Litteraria” 2024, 222 s.
- Kulczycka Dorota, Karol Wojtyła – Jan Paweł II w filmie. Konteksty kulturowe i literackie, Zielona Góra Wyd. UZ 2025, 422 s., fot.
- Leon Donna, Wędrownia przez życie. Wspomnienia, przeł. M. Fedyszak, Warszawa „Noir sur Blanc” 2025, 160 s.
- Lilka. Maria Pawlikowska-Jasnorzewska we wspomnieniach i listach, zebrała i oprac. M. Pryzwan, Warszawa „MG” 2025, 272 s., faks., fot.
- Łowickie ścieżki literatury, zebrał i zredagował W. Kacprzak, Łowicz Władysław Kacprzak 2025, 264 s., fot.
- Marx Jan, Miłość i śmierć. O poezji Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, wyd. 2, Warszawa „Książka i Wiedza” 2025, 650 s.
- Michaux Henri, *Artiste aux multiples experiences* / Artysta o wielu doświadczeniach, pod red. O. Bartosiewicz-Nikolaev, K. Czerskiej, W. Rapaka, Kraków Wyd. UJ 2024, 360 s., seria „Awangarda/Rewizje”.
- Moc pisania, rozmowy przeprowadziła Aleksandra Czajka-Anyszka, Warszawa „Moc-Media” 2025, 222 s.
- Książka zawiera wywiady ze współczesnymi polskimi pisarkami i pisarzami: Hanną Greń, Wiolettą Piasecką, Anną Cieplak, Adrianem Bednarkiem, Małgorzatą Wardą, Anną Kańtoch, Krystyną Mirek, Lucyną Olejniczak, Łukaszem Barysem, Grażyną Bąkiewicz, Joanną Guzik, Katarzyną Grabowską, Jerzym Jarniewiczem, Kają Kowalewską, Katarzyną Kielecką, Przemysławem Owczarkiem, Agnieszką Płoszaj, Michałem Posmykiewiczem, Anną Stryjewską, Małgorzatą Wachowicz, Adamem Widerskim, Alicją Sinicką, Elżą Piotrowską, Olgą Rudnicką, Anną Ziobro, Jolantą Kosowską, Joanną Bator, Wojciechem Chmielarzem, Sylwią Chrabatowską,

Grzegorzem Kasdepke, Anną Kasiuk, Agnieszką Lis, Zygmuntem Miłoszewskim, Agnieszką Lingas-Łoniewską.

Nachlik Eugeniusz, Twórczość literacka jako przeczucie i przewidywanie przez autora własnego losu, Białystok Wyd. „Prymat” Mariusz Śliwowski 2024, 72 s., fot., il., Seria „Naukowo-Literacka »Prelekcje Mistrzów« Wydziału Filologicznego Uniwersytetu w Białymstoku”, prelekcja 38.

Novruzov Rafiq, The Oriental Concept of Adam Mickiewicz, Toruń Wyd. Adam Marszałek 2025, 208 s.

Nowak Marta, Od dawnego do dzisiejszego Poznania. Onomastykon współczesnego kryminału poznańskiego, Poznań Wyd. „Rys” 2024, 258 s.

Okoń Jacek, Autofikcja. Rzecz o metodzie, Kraków „Ridero” 2025, 172 s.

Olma Marceli, Wokół języka religijnego Wincentego Byrskiego i inne studia, Kraków WN UKEN 2024, 404 s., fot.

Osiecka Agnieszka, Lubię farbować wróble, z rozmów stworzyła V. Ozminkowski, Warszawa Prószyński i S-ka 2025, 206 s.

Książka skomponowana z wypowiedzi Agnieszki Osieckiej z ponad stu wywiadów przeprowadzonych z nią przez dziennikarzy w latach 1964–1997.

– Szpetni czterdziestoletni, Warszawa Prószyński i S-ka 2025, 376 s., il.

Pawlikowska-Jasnorzewska Maria, Zapiski z umierania, oprac. R. Podraza, Szczecin Szczecińska Agencja Artystyczna 2025, 78 s.

Paziński Piotr, Obstalunki, Kraków–Budapeszt–Syrakuzy „Austeria” 2025, 410 s.

Peter Handke w Polsce. Przekłady, przedstawienia, krytyka, pod red. J. M. Banachowicz i E. Białka, Wrocław „Quaestio” 2024, 316 s., fot., seria „Biblioteka Austriacka”.

W tomie m.in.: A. Denka, Filmowość jako cecha prozy – „proza jako film”? O możliwym odczytaniu twórczości Petera Handkego (również w kontekście recepcji polskiej); D. Tomczuk, Recepcja teatralna dramaturgii Petera Handkego w Polsce na przykładzie (anty)sztuki „Publiczność zwymyślana”; A. Kodzis-Sofińska, Gdy „teatr staje się grą: z widzem, z utartymi konwencjami, z sobą samym”. „Publiczność zwymyślana” (1966) Petera Handkego na scenach polskich; A. Pastuszka, Recepcja sztuki „Kaspar” Petera Handkego w Polsce oraz lubelska adaptacja „Ja Kaspar”; A. Kowalewska, Wrocławski „Kaspar” w inscenizacji Barbary Wysockiej; P. Majcher, Mowa i milczenie – wybrane inscenizacje utworów Petera Handkego w Polsce; B. Kołodziejczyk-Mróz, „Godzina prawdziwych odczuć” Petera Handkego – re-produkcja rzeczywistości oraz re-definicja tożsamości; M. Skop, Peter Handke w górnośląskich czasopismach społeczno-kulturalnych i literackich; A. Zakrzewska-Zstotek, Peter Handke i jego twórczość na łamach czasopisma „Dialog”; J. Szmoraq, Peter Handke na łamach miesięcznika „Odra” w latach 1975–2024; K. Huszcza, Reakcje polskich mediów na przyznanie literackiego Nobla Oldze Tokarczuk i Peterowi Handkemu; J. M. Banachowicz, Noblista kontrowersyjny? Peter Handke w Polsce; T. Janikowski, Pytając przez łzy. Petera Handkego (nie)emocjonalny obraz wojny w byłej Jugosławii; K. Nowakowska, E. Białek, Peter Handke – odnowiciel teatru, antyglobalista i bałkański tęcznik.

- Pilecka Małgorzata, Propagandowy obraz świata społecznego w piosenkach dziecięcych, Toruń Wydawnictwo Adam Marszałek / Gdańsk Akademia „Ateneum” w Gdańsku 2025, 404 s., il.
- Plaszczewska Olga, „Historia jak w powieści”. Alfred Jesionowski, przedwojenny inteligent, Katowice IPN 2024, 104 s., facs., fot., il.
- Powtórka z historii rozrywki. Słowianie i fantastyka, pod red. M. Frankiewicz, M. Michalskiego i J. Wojtczaka, Poznań Wydział Historii UAM / Wyd. Nauk. FNCE 2025, 166 s., facs., fot., il.
- Przybyszewski Stanisław, Dzieła literackie. Edycja krytyczna, pod red. G. Matuszek-Stec. T. 2: Dzieci szatana / *Il regno doloroso*, wstęp, edycja, komentarze i dodatek krytyczny G. Matuszek-Stec (Dzieci szatana), K. Badowska (*Il regno doloroso*), Kraków Wyd. UJ 2024, 864 s., facs., il.
- Puchnarewicz Elżbieta, Amalia Mróz z domu Skrzyniarz. Wspomnienia o działaczce i poetce ludowej, Warszawa Elżbieta Mróz 2025, 114 s., facs., fot.
- Romantyczność i filologia. Wileńskie kręgi Adama Mickiewicza. Studia, pod red. A. Baranowa, J. Ławskiego, Białystok-Vilnius Wyd. „Prymat” Mariusz Śliwowski 2024, 406 s., facs., fot., il., seria „Przełomy/Pogranicza. Studia Literackie”, 49. W tomie m.in.: L. Suchanek, Czym jest romantyzm: dzieło, prąd, epoka. Problemy periodyzacji romantyzmu; J. Partyka, Mickiewicz przetransliterowany: „Romantyczność” w tłumaczeniu W. H. Audena; A. Ziółowicz, Filologia klasyczna i przyjaźń. U źródeł filomackiej towarzyskości; Z. Kaźmierczyk, Pojęcie usilności dziejowej Lelewela w historiozofii Mickiewicza; A. Baranow, Uniwersytet Wileński jako kuźnia inteligencji litewskiej w pierwszej połowie XIX wieku; K. Syrnicka, W romantycznym „ogrodzie pamięci”. Album Marii Siwickiej w kontekście tradycji sztambuchowej; H. Turkiewicz, Echa edukacji uniwersyteckiej w „Seksternach wykładów kowieńskich” Adama Mickiewicza. Lata 1813–1821; I. Fedorowicz, O humorze wileńskim, czyli o „Wiadomościach Brukowych” i Towarzystwie Szubrawców; J. Ławski, Adam Smith, Mickiewicz i filomaci: wileńska lekcja ekonomii; U. Sokółska, Rozprawy filologiczne Joachima Lelewela; M. Nowak, Teorie translatorskie Euzebiusza Słowackiego – w praktyce; J. Kowal, W kręgu wielkich osobowości wileńskich badań filologicznych. Leona Borowskiego wspomnienie o Euzebiuszu Słowackim.
- Rose Michael S., Niebezpieczne książki. Przed czym przestrzegają nas opowieści z przeszłości, przekł. K. Kurek, Warszawa „Promic” 2025, 208 s.
- Samozwaniec Magdalena, Maria i Magdalena, Warszawa „MG” 2025, 560 s.
- Sandomierskie ślady Jarosława Iwaszkiewicza, red. nauk. R. Papieski, aut. tekstu S. Radzimowska-Zasuwa, R. Stawowy, Sandomierz Muzeum Zamkowe 2024, 152 s., facs., fot., il.
- Shechter Yakov, Serce Europy. Polski trawelog żydowskiego pisarza, przeł. P. Fast, Warszawa Wydawnictwo „Poznanie” / Fundacja Instytut Studiów Wschodnich 2025, 270 s., il.
- Smaga Łukasz, O Janie Orczykowskim poecie z Chwałowic, Chwałowice–Kraków Łukasz Smaga 2025, 8 s., facs., fot.

- Staroń Ireneusz, Trzecia część wiersza. O wielogłosowej poezji Krzysztofa Koehlera po roku 2000, Białystok Wyd. „Prymat” Mariusz Śliwowski 2024, 210 s., seria „Przełomy/Pogranicza. Studia Literackie”, 56.
- Stepiński Tomasz, Almanach tolkienowski. Tolkien w „Fantastyce” i „Nowej Fantastyce” 1982–2009, Sieradz Tomasz Stepiński 2025, 24 s., il.
- Szczur Przemysław, *Pologne sur Seine. Le roman historique transnational polono-français de l'époque romantique*, Kraków WN UKEN 2025, 522 s.
- Tatak Jacek Jan, W cieniu Kochanowskiego, Zwolen WKW „Debiut” 2025, 100 s., facs., fot., il., wykresy.
- Taylor-Terlecka Nina, Wielkie Księstwo Litewskie i inne terytoria. Seria 2: Z dalekich krain, red. i wstęp J. Ławski, Białystok Wyd. „Prymat” Mariusz Śliwowski 2024, 486 s., facs., fot., il., seria „Colloquia Orientalia Bialostocensia”, 64.
- Tyrmand Leopold, Dziennik 1954, Warszawa „MG” 2025, 368 s.
- Varennnes Pierre-Marie, Jezus w literaturze i sztuce, przeł. Z. Pająk, Kielce Wyd. „Jedność” 2025, 288 s., fot., il.
- Warda Anna, Demon w Łodzi. O dalszych losach bohatera poematu Michała Lermontowa *Demon*, Łódź „Księży Młyn” 2024, 116 s.
- Wielkie sprawy codzienne. Studia i szkice o twórczości Jana Tulika, red. nauk. M. Rabizo-Birek, J. Wolski, Rzeszów „Bonus Liber” / Stowarzyszenie Literacko-Artystyczne „Fraza” 2025, 386 s., facs., fot.
- Wolny-Zmorzyński Kazimierz, Melchior Wańkowicz. Reporter wojenny i obserwator rzeczywistości, Toruń Wyd. Adam Marszałek 2025, 378 s.
- Wołk Marcin, Autografie polsko-żydowskie, Toruń Wyd. UMK 2025, 324 s., seria „Teorie. Porównania. Dyskursy”.
- Wschód-Zachód. Wpływy, konteksty, inspiracje. Badania nad kulturą, literaturą i językiem, pod red. D. Gierczyńskiej, I. Smoczyk-Jackowiak i J. Flinik, Słupsk Uniwersytet Pomorski w Słupsku 2024, 428 s., facs., il.
- Zainspirowani. Polski komiks i jego źródła. Katalog do wystawy w Centrum Spotkania Kultur w Lublinie, pod red. A. Wabika, Lublin Centrum Spotkania Kultur 2024, 84 s., 2 k., facs., fot., il.
- Zambrzycka Marta, Pamięć o ukraińskiej tradycji intelektualnej w prozie Walerija Szewczuka. Szkice, Warszawa Wyd. UW 2025, 148 s.
- Zimbardo Philip G., Johnson Robert L., Szekspir i psychologia. Co o naturze ludzkiej mówią nam wielkie dzieła Szekspira?, przeł. D. Przygucka, Warszawa PWN 2025, XXXIV + 356 s., fot., il.
- Zwrot ekologiczny w edukacji i kulturze. Nowa wrażliwość młodego pokolenia, pod red. S. W. Świtajły, J. Zajac, J. Szumańskiej, A. Maciejewskiej i D. Michułki, Wrocław Wyd. UWr 2025, 332 s., fot., seria „Kultura Literacka Dzieci i Młodzieży”.
- Zybura Marek, W okowach Historii. Intelktualiści wobec wyzwań swoich czasów, Wrocław „Atut” 2025, 262 s.